

Norges vassdrags- og energidirektorat
v/Konsesjonsavdelingen
Postboks 5091
0301 Oslo

Att.: Jakob Fjellanger

Dato: 16.02.2018

Vår ref.: Frosen

Side: 1 av 7

Konsesjonssøknad Frosen kraftverk - kommentarer til høringsuttalelser

Det vises til NVE-sak 201105946-7 kv/jfj og e-post av 24.1.2018 fra NVE med oversendelse av høringsuttalelser til konsesjonssøknad for Frosen kraftverk. Følgende har avgitt høringsuttalelser:

- Carl A. Muller
- Rødungen fiskesameige
- Ål kommune
- Fylkesmannen i Buskerud
- Småkraft
- Norsk Maritimt museum
- Øvre Skarslia Hyttevev
- Morten Torgersen
- Direktoratet for naturforvaltning
- Nordfjella og fjellheimen villreinnemd
- Mattilsynet

I alt er det avgitt 11 høringsuttalelser.

E-CO har ingen kommentarer til høringsuttalelsene til **Mattilsynet, Direktoratet for naturforvaltning, Nordfjella og fjellheimen villreinnemd** og **Carl A. Muller**.

Vi merker oss høringsuttalelsen til **Morten Torgersen** som ønsker at inntaksanlegget legges så nær Dam Mjåvatn som mulig.

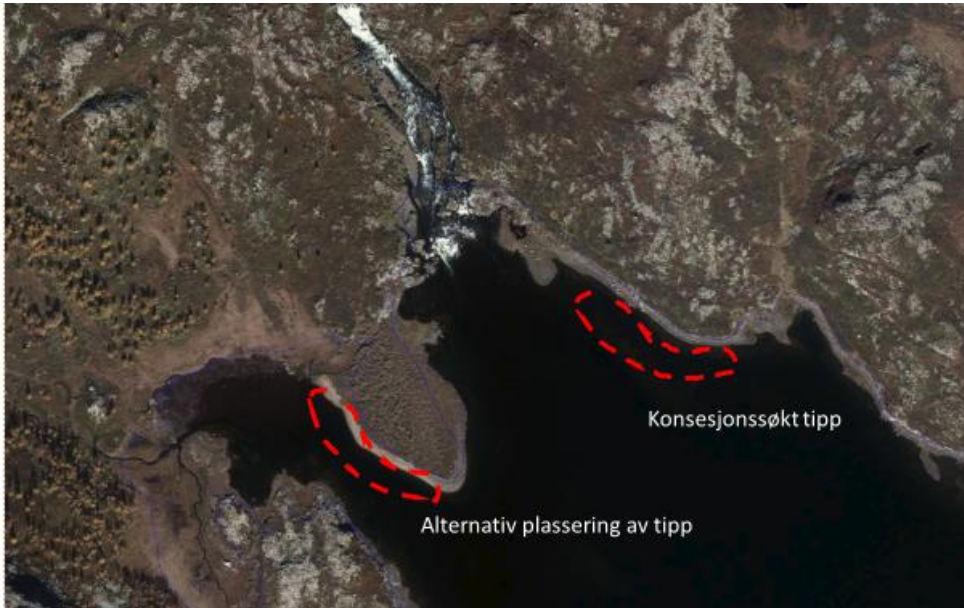
Vi merker oss høringsuttalelsen til **Rødungen fiskesameige**, som mener at steintippen bør legges på land, at veggen legges bort fra Osestølen og at plasseringen av kraftverket er uheldig. Vi er ikke enig i at massetippen bør legges på land. Vi mener miljølempen er større med tipp på land enn under HRV i Rødungen. Utvasking av finsediment fra boremassene vil søkes unngått ved plastring og vil i alle tilfelle være et kortvarig problem. Idet massene

legges like under HRV vil ikke deponiet være egnet som gyteområde for røye. Eggene vil dø siden strandsonen hver vår tørrlegges. Tiltaket vil derfor ikke øke problemet med stor røyebestand. Vegen fra Osestølen til kraftverket er tenkt plassert svært likt Småkrafts konsesjonssøknad, se figuren under:

Småkrafts søknad vs E-COs søknad

Vi mener det innebærer minst miljøulempe å legge veien nær Rødungen og ikke oppe i skråningen, da landskapsopplevelsen vil bli sterkere berørt ved en høyereliggende veg. Ifm detaljplanlegging vil den nøyaktige traseen forbi Osestølen fastlegges, hvor nærføring til stølshusene kan begrenses. I alle tilfelle vil det bli svært liten trafikk til kraftverket og kun i forbindelse med drift og vedlikehold. Siden kraftverket er såpass lite er det ikke aktuelt å legge kraftverket i fjell. Når det gjelder plassering av tippen er det lagt vekt på kort transportavstand. Kabel skal graves ned i grunnen fra kraftverket og ut i Rødungen, og denne traséen fra kraftstasjonen til Rødungen kan midlertidig brukes som anleggsvei til *en alternativ tippl plassering*. Vi er åpne for å plassere tippen på vestsiden av morenergyggen som anvist på figuren under. Plasseringen innebærer ingen endringer i konsekvens eller berøring med kulturminner i vann (Askeladden), men kan være gunstig for å unngå konflikt med fisking (jf. høringsinnspillet). En justering/endring av tippl plassering innebærer at vi må ha rett til å etablere en midlertidig vei på Osestølen sameige fra kraftstasjonsområdet til tippl plasseringen, et tilleggsareal på ca. 10 mål.

Alternativ plassering av tippmasser. Bakgrunnen er innspill om hensynet til fising fra Rødungen fiskesameige

Norsk maritimt museum mener at plassering av tipp under HRV i Rødungen må omsøkes som enkelttiltak/byggetiltak utenom konsesjonssaken. Vi mener at plassering av tipp er en del av konsesjonssaken hvor vedtak i dette tilfelle fattes av NVE. Vi ber NVE avklare dette i saksbehandlingen.

Fylkesmannen i Buskerud stiller krav om en minstevannføring på 500 l/s om sommeren og 100 l/s om vinteren i Juvåne. Vi mener at en eventuell minstevannføring må relateres til naturlig vannføring i elva før regulering ($Q_m = 0,67 \text{ m}^3/\text{s}$), og ikke til summen av naturlig opprinnelig vannføring og overført vann fra Urunda ($Q_m = 10,25 \text{ m}^3/\text{s}$). Vi har derfor tatt utgangspunkt i 5-persentilen for sommer og vinter for forslag til minstevannføring, se konsesjonssøknadens side 13 og 16.

Fylkesmannen påpeker at tunneldrift krever tiltak for å hindre avrenning og forurensing av vassdraget. Siden det er planlagt å bruke moderne boreteknologi og kun i liten grad sprengning med dynamitt, vil nitrogenbelastningen bli marginal. Vi vil følge opp Fylkesmannens krav om utslippstillatelse til tunneldrift og håndtering av massedeponier med særskilt søknad etter at eventuell konsesjon er gitt.

Øvre Skarslia Hyttevev har synspunkter på magasinrestriksjoner i Rødungen. Vi mener dette er et forhold som skal håndteres innenfor vilkårsrevisjon for Holsreguleringen, og kommenterer derfor ikke høringsinnspillet ytterligere. Utformingen av kraftstasjon vil tilpasses lokal byggeskikk.

Ål kommune er positiv til Frosen kraftverk. Kommunen hevder at kraftverket vil bidra til blakking av vann de første åra gjennom en «spyleeffekt». Siden avløpet til kraftverket vil legges ved utløpsosen til Rødungsåne vil avløpet fra kraftverket og Rødungsåne framtre som ett vassdrag fra kote 1021-22 og ut i Rødungen, og det vil ikke kunne opptre noen «spyleeffekt» ut i Rødungen. Kommunen mener videre at de ikke tror på forutsetningen om at

magasinene vil utnytted som før ved at slukevnen er liten. Vi påpeker at kraftverket vil utnytte en andel av vannressursen, og at en annen andel vil føres til Juvåne, slik at tappeforløpet i reguleringen ikke endres, se konsesjonssøknaden kapittel 2 og vedlegg 4 om hydrologi. Synspunktet til kommunen må bero på en misforståelse.

Småkraft motsetter seg E-COs søknad og «mener NVE må gi konsesjon til Mjåvatn kraftverk. Dette på bakgrunn av manglende rettighetsforhold og dårligere ressursutnyttelse på Frosen kraftverk».

Når det gjelder synspunktet om «dårligere ressursutnyttelse», vil E-CO vise til konsesjonssøknadens kapittel 2 for Frosen kraftverk, hvor det kommer fram at prosjektet er dimensjonert og optimalisert ut fra anleggsteknikk, nettilknytning, miljøkonsekvens og samlet økonomi. E-COs prosjekt er dimensjonert i samsvar med de vannmengder man har rådighet over, og vil åpenbart gi en langt bedre ressursutnyttelse enn Mjåvatn kraftverk, se E-COs særskilte oppsummeringsbrev datert 16. februar 2018 vedrørende den dårlige samfunnsøkonomien i Mjåvatn-prosjektet.

Når det gjelder de angivelig «manglende rettighetsforhold», er Småkrafts argumentasjon oppsummert slik i i punkt 1.2 og 2.1 i advokat Ola Brekkens uttalelse av «18. januar 2017» [skal nok være 2018] som er vedlagt Småkrafts høringsuttalelse av 19. januar 2018:

«1.2 Sammendrag

Beskrivelsen av faktum i søknaden fra E-CO er misvisende og egnet til å villedde konsesjonsmyndigheten.

Synspunktene E-CO fremholder i søknaden om rettighetsforholdene i vassdraget som skal bygges ut, er i strid med vannressursloven § 13 og Høyesteretts dom av 23. mai 2012, inntatt i Rt-2012-808. E-CO's påstand om at utbyggingen ikke griper inn i grunneiernes fallrettigheter bygger på en åpenbart uriktig forståelse av vrl § 13, slik den er tolket og anvendt av Høyesterett. De rettslige anførselene i søknaden og brevet av 15. august 2014 ble vurdert og forkastet av Høyesterett.

Det er etter dommen ingen tvil om at grunneierne er eiere av fallrettighetene i vassdraget som planlegges utbygget i sin helhet, selv om fallene har fått økt verdi gjennom reguleringen. Grunneierne har videre enerett til å råde over alt vann som renner over deres grunn, også regulert vann.

Reguleringskonsesjonen av 1948 gir ikke E-CO rett til å utnytte vassdraget på den aktuelle strekning til kraftproduksjon. E-CO har ikke ervervet rett til annet enn å tilføre regulert vann, og har ingen hjemmel til å utnytte vassdraget til kraftproduksjon.

ECO har søkt om «samtykke til ekspropriasjon av manglende rettigheter som angitt i pkt 2.5» og vist til ervervsloven og oreigningsloven § 2 nr 51 som hjemmel. E-CO søker ikke om ekspropriasjon av grunneiernes fallrettigheter. Når søker verken er eier av, eller søker om

ekspropriasjon av fall som er nødvendige for å gjennomføre prosjektet, kan søknaden alene av denne grunn ikke imøtekommes.»

«2.1 Rettslig problemstilling

E-CO hevder både i pkt 1.3. og pkt 2.5. at utbyggingen ikke griper inn i grunneiernes fallrettigheter. Utsagnet bygger på en åpenbart uriktig forståelse av vrl § 13, slik den er tolket og anvendt av Høyesterett i Rt-2012 s. 808. Spørsmålet er ikke om utbyggingen griper inn i grunneiernes fallrettigheter, men om E-CO ved utbyggingen utnytter grunneiernes rådighet over vassdraget etter vrl § 13.

Situasjonen i den foreliggende sak, er enda klarere enn den som forelå til avgjørelse i Rt-2012-808. Det var der spørsmål om eiendomsrett til fall i et vassdrag som dels var skapt og dels hadde fått økt vannføring som følge av regulering og overføring av vann. Frosen kraftverk utnytter fallene i Juvåne, som er et naturlig vassdrag eid av grunneierne.»

E-CO vil til dette prinsipalt vise til det som allerede er fremført i søknaden, se særlig punkt 1.3 og 2.5. **Det som skiller nærværende saksforhold fra problemstillingen i Rt. 2012.808 «Fagervollan»**, er som nevnt at mervannføringen i Juvåne **allerede i kraft av den opprinnelige regulerings- og overføringstillatelse av 4. juni 1948 Reguleringen av Holsvassdraget («Holsreguleringen») er gjort prekær (ikke-pliktig)**, dvs. at grunneierne langs Juvåne allerede i kraft av den opprinnelige tillatelse ikke har noe krav på at det overhodet går noen mervannføring i Juvåne. Høyesterett har i Rt. 2012.808 nettopp vektlagt forholdet til den opprinnelige tillatelse, jfr. bl.a. avsnitt (55)-(57) og (40):

«(40) Også forutgående regulerings- og utbyggingstiltak i vassdraget kan være relevante ved denne vurderingen - når vann overføres, kan det være nærliggende samtidig å regulere retten til å utnytte vannet og tilliggende grunn i tråd med formålet for tiltaket. ...»

I relasjon til Holsreguleringen er det **fra første stund klarlagt at konsesjonsinnehaver og innehaver av rettigheter til prekært overført vann/fall/kvanta fra Urunda-siden til Votna-siden forbeholder seg å utnytte de prekært overførte fallrettigheter i egen regi – og den opprinnelig gitte regulerings- og overføringstillatelse er nettopp basert på dette**. Grunneierne langs Juvåne har således ikke noen beskyttet forventning om å kunne utnytte mervannføringen i Juvåne dersom innehaver av de overførte fallrettigheter ønsker å utnytte mervannføringen i egen regi.

Tvisten mellom Småkraft og E-CO om dette kan ikke avgjøres av NVE, men må eventuelt om nødvendig på vanlig måte avgjøres av de alminnelige domstoler. I mellomtiden vil E-CO for sikkerhets skyld utvide ekspropriasjonssøknaden i konsesjonssøknaden for Frosen kraftverk av 15. november 2017 side 3 pkt III til også å omfatte ekspropriasjon av grunneiernes *eventuelle* fallrettigheter til *mervannføringen* i Juvåne og Rødungsåne mellom Mjåvatn og Rødungen, nærmere bestemt de fallrettigheter som tilhører Osestølen sameige i Juvåne (ensidig) og i Rødungsåne (tosidig) fra Øvre foss til Rødungen, samt Skardsgårds fallrett i Rødungsåne fra Tvist til Øvre foss (tosidig), se nærmere E-COs særskilte ekspropriasjonssøknad datert 16.

februar 2018. Til orientering innehar E-CO fallrettigheten i Hollo sameige i Juvåne mellom Mjåvatn og Tvist (ensidig). E-CO gjør for ordens skyld allerede nå oppmerksom på at man i en eventuell ekspropriasjonssak vil anføre at grunneiernes (under denne subsidiære forutsetning) fallrettigheter til mervannføringen i Juvåne kan eksproprieres vederlagsfritt. Dette følger av ekspropriasjonerstatningslovens § 5 tredje ledd:

«Det skal ikkje takast omsyn til verdiendringar som kjem av oreigningstiltaket, eller av gjennomførte eller planlagde investeringar eller verksemd som har direkte samanheng med oreigningstiltaket.»

Mervannføringen i Juvåne – og de investeringer og den virksomhet som ligger bak denne – er en forutsetning for og har direkte sammenheng med ekspropriasjonstiltaket (Frosen kraftverk). Den verdiøkning de allerede gjennomførte investeringer og virksomhet har resultert i i form av mervannføring i Juvåne, skal derfor ikke hensyntas ved en ekspropriasjonerstatningsutmåling ref. mervannføringen. Dermed blir ekspropriasjons-vederlaget uansett kr. 0.

Som det fremgår av det særskilte brevet med søknad om utvidet ekspropriasjon vedrørende fallrettigheter, er det samtidig gjort enkelte mindre justeringer i den opprinnelige søknaden om ekspropriasjon av midlertidige areal og rettighetsinngrep, areal og rettigheter til evig eie og klausulering. Dette gjelder følgende forhold (sammeliknet med konsesjonssøknaden):

Inngrep	Konsesjonssøknad		Revidert som følge av endringer/presiseringer	
	Midlertidig arealbehov	Permanent arealbehov	Midlertidig arealbehov	Permanent arealbehov
	daa	daa	daa	daa
Reguleringsmagasin	-	-	-	-
Overføring	-	-	-	-
Inntaksområde	0,5	0,2	0,5	0,2
Veg til inntaksområde med rigg			1	0,5
Rørgate/tunnel (vannvei)	-	-	-	-
Utløp med vanndekt areal			2	1
Riggområde og sedimenteringsbasseng	1	-	5	
Veier	7	4	10 ¹	8 ²
Deponi i reguleringssonen, samt ledningstrase ³			10	8
Kraftstasjonsområde	1	0,5	2	2
Massetak/deponi	-	-	-	-
Nettilknytning	2	-	2	0,5

¹ Utvidelse pga tilkomst til ny deponi plassering og eventuelt justert trase forbi Osestølen

² Utvidelse pga eventuelt justert trase forbi Osestølen

³ E-CO mener å ha ervervet disposisjonsretten til reguleringssonen i Rødungen, men for sikkerhets skyld søkes det om ekspropriasjon.

Inngrep	Konsesjonssøknad		Revidert som følge av endringer/presiseringer	
	Midlertidig arealbehov	Permanent arealbehov	Midlertidig arealbehov	Permanent arealbehov
Sum	11,5	4,7	32,5	20,7

De i *kursiv* er nye.

Med vennlig hilsen

Per Arne Torbjørnsdal

Direktør

Halvor Kr. Halvorsen

Fagsjef